

Vastaus / Valtuusto- ja kuntalaisaloite muraaleista ja taideteoksista

Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta 16.05.2023 § 64
402/12.03.00.00/2022

Valmistelu ja lisätiedot Kaupunkikehitysjohtaja Kari Setälä, p. 044 781 3722,
kari.setala@orimattila.fi ja toimitilajohtaja Rebecca Haaranen, p.
050 413 0006, rebecca.haaranen@orimattila.fi.

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala on saanut käsiteltäväkseen valtuusto- ja kuntalaisaloitteen koskien muraalien ja/tai taideteosten hankintaa rakennusten julkisivuihin.

Kokoomuksen ja KD:n valtuustoryhmä on tehnyt 15.11.2021 valtuustoaloitteen kaupungintalon pohjoispäättyyn sijoitettavasta muraalista tai pysyvästä taideteoksesta. Aloitteessa on painotettu Orimattila-brändin vahvistamista samaan tyyliin kuin esim. Lahden sataman Lahti-kirjaimet.

Kuntalaisaloitteessa 21.3.2022 on esitetty, että Orimattilaan hankitaan muraali kahteen kohteeseen; Erkko lukion päätyseinään sekä kirjasto/taidemuseon seinään. Aloitteessa on ehdotettu, että järjestetään myös suunnittelukilpailu, johon kaikki halukkaat voivat osallistua. On ehdotettu, että vuoden 2023 talousarvioon varataan rahat muraalien toteutukseen.

Taustaa

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan kokouksessa 14.4.2020 on hyväksytty ns. taiteen prosenttiperiaatteen käyttö sovellettuna kaupungin rakennus-, peruskorjaus- ja kaavoitushankkeiden julkisissa taidehankinnoissa. Päätöksessä todetaan taidehankintoihin käytettävän euromäärän olevan 8 000 – 16 000 euron välillä ja se päätetään kunkin hankkeen hankesuunnitteluvaiheessa erikseen. Päätöksessä on kirjattu, että sovelletun taiteen prosenttiperiaatteen käyttöönotto mahdollistaisi mm. muraalitaideteosten hankinnan ja toteutuksen, kun rakennuksia korjataan tai uudisrakennuksia rakennetaan. Päätökseen sisältyy myös yhtymäkohdat Orimattilan markkinointisuunnitelmaan, joka on konsernipalveluiden toimialan tehtävää.

Muraali- ja valotaideteoksia on onnistuneesti tehty eri puolilla maailmaa elävöittämään kaupunkikuvaa. UPEA17-taidefestivaali Suomessa vuonna 2017 yhdisti mm. 13 eri kaupunkia ja yhdessä tapahtumassa luotiin upeita taideteoksia. Osa kansainvälisistä taiteilijoista myös kiertää eri maita omilla kiertueillaan luoden eri puolille yksilöllisiä taideteoksia. Taideteokset ovat parhaimmillaan monipuolisia elämyksiä, joissa on yhdistetty paikallisuus sekä monikulttuurisuus yhtenä kokonaisuutena.

Orimattilan kaupunki koostuu useista eri rakennuksista, joista osa on julkisia ja osa on yksityisiä. Taideteoksia tehdään myös sähkö-, vesi, lämpöjärjestelmien rakennelmiin, muureihin, alikulkuihin ja

teollisuuden kohteisiin. Kaupunkikuva koostuu näin ollen useasta elementistä. Haluttu brändi kaupunkikuvalle on eri tahojen yhteistyötä. Kaupungin yksittäisen toimialan on hyvin hankala luoda toimivaa kokonaisuutta, vaan onnistuessaan kaupunkikuvan ja taideteosten yhteistyö on laaja kokonaisuus.

Kaupungintalo rakennuksena on julkisivun osalta kunnostettu, eikä rakennuksen julkisivulle ole lähiaikoina tarvetta tehdä maalaus- tai korjaustöitä. Funkkishenkinen kaupungintalo rakennettiin kaksikerroksisena vuonna 1936 arkkitehti Hans Sternin suunnitelmien mukaan. Palojoen suuntaisena rakennuksen kyljessä on vanha paloaseman siipi. Vuonna 1964 rakennettu paloasemasiipi on arkkitehti Tauno Niemiojan suunnittelema. Vuonna 1970 kunnantalon rakennusta korotettiin kolmannella kerroksella ja rakennus vuorattiin pesubetonielementein, jotka korvattiin rappauksella 2000-luvun alun korjauksessa. Museoviraston tutkijan mukaan rakennuksella on rakennustaiteellisen arvon lisäksi kulttuurihistoriallista arvoa. Kaupungintalo (varhainen modernismi, funkkis) ei heidän mielestään sovellu muraalitaiteelle.

Kulttuuritalo rakennuksena on peruskorjauksessa ja sen julkisivussa on todettu rakennusteknisiä haasteita, jotka osaltaan voivat vaikuttaa sisäilman terveellisyyteen. Kirjaston osalta on käynnissä hankesuunnitelma, jossa myös kirjaston paikkaa mietitään kokonaisuutena. Kulttuuritalon rakennuksen tilannetta selvitetään kiinteistöstrategian yhteydessä, tällä hetkellä rakennus on B-salkussa.

Erkko- rakennuksessa on vuonna 2023 valmistunut osittainen uudistustyö sisäosilla. Alueella on myös alkanut yhteiskoulun uudisosan rakentaminen vuonna 2023. Erkko rakennuksen julkisivu on tällä hetkellä pääosin hyvässä kunnossa. Erkko rakennus tulee tulevaisuudessa tarvitsemaan kunnostus/korjaustoimia jäljellä oleville tiloille ja rakennusosille. Uuden yhteiskoulun rakentaminen ja valmistuminen tulee muuttamaan alueen kokonaisuutta ja ilmettä.

Rakennusten hankesuunnitelmissa ja korjausehdotuksissa julkisivun elävöittäminen taide- tai valoteoksien pyrittäen tulevaisuudessa ottamaan paremmin huomioon. Vuoden 2023 budjetissa ei erillisiä taideteosrahoja ole huomioitu.

Muraali- taideteosten huoltoväli on arviolta noin 10-20 vuotta. Taideteoksen tyypistä ja koosta riippuen taideteosten ylläpitoon tulee varata myös määrärahoja.

Muraalien- ja valotaideteosten toteutus vaatii lupia eri tahoilta ja joidenkin rakennusten osalta myös museoviraston kanta tulee selvittää.

Taideteokset vaikuttavat kaupunkikuvaan hyvin voimakkaasti ja yhtenäinen ja hallittu ilme on tärkeä ja osa monialaista yhteistyötä. Lahden kaupungilla on esimerkiksi laadittuna Muraali- manuaali, jonka avulla annetaan ohjeistusta muraalien suunnitteluun ja lupien hakuprosesseihin.

Muraalien hinnat riippuvat toteutuksen koosta, tekijästä, nostinlaitteiden tarpeesta jne. Keskimääräinen vaihteluväli 10.000 – 70.000 euroa. Isompien taidetapahtumien kautta taideteosten hankinta ja toteutus tulee usein edullisemmaksi. Taidetapahtumien kautta myös teosten markkina-arvo ja näkyvyys on suurempi kuin yksittäisen teoksen.

Valmistelun yhteydessä on huomioitu myös vs. hyvinvointijohtajan ja osallisuuskoordinaattorin näkemykset valtuustoaloitteiden vastaukseen.

Oheisaineisto:

Valtuustoaloite muraali-valoteos ja kuntalaisaloite muraaliteokset

Esittelijä Kaupunkikehitysjohtaja Kari Setälä

Päätösehdotus

Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle vastauksena aloitteeseen seuraavaa:

Muraali- ja valotaideteokset ovat laaja kokonaisuus, joilla voidaan merkittävästi elävöittää kaupunkikuvaa. Valiokunta esittää, että perustetaan työryhmä, joka osallistaa kaupunkilaisia ja eri toimijoita mahdollisimman laajasti. Työryhmän tehtävänä on myös löytää ne rakennukset, minne taideteoksia voidaan sijoittaa. Tarkastelussa otetaan huomioon julkiset rakennukset, asuinrakennukset, yksityiset rakennukset, teollisuusrakennukset sekä tekniset laite- yms. rakennukset. Eri toteutusvaihtoehtojen osalta laaditaan myös kustannusarviot.

Rakennusten osalta tulee erityisesti huomioida kaupunkikuvalliset ja kulttuurihistorialliset arvot sekä rakennustekniset rajoitteet.

Työryhmän perustamisesta ja hankkeen koordinoinnista vastaa Orimattilan kaupungin osallisuuskoordinaattori.

Samalla esitetään, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi

Päätös Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta päätti yksimielisesti päätösehdotuksen mukaisesti.

Tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

Täytäntöönpano: pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.